

SEKTORPROGRAM

Utbildnings- och forskningsamarbete

Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2008

Sektorprogram: Utbildning- och forskningssamarbete
Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2008

ANP 2007:765

© Nordiska ministerrådet, Köpenhamn 2007

ISBN 978-92-893-1626-2

Design: Kjell Olsson

Foto: s. 1: stor bild Moodboard, liten bild Getty Images;
s. 7 och 11: Nina Rosenkvist/Utbildningsdepartementet

Upplaga: 750 exemplar

Tryck: Scanprint A/S, Århus 2008

Tryckt på miljövänligt papper som uppfyller kraven i
den nordiska miljömärkningen.

Publikationen kan beställas på www.norden.org/order

Fler publikationer på www.norden.org/publikationer

Printed in Denmark

Nordiska ministerrådet

Store Strandstræde 18

1255 Köpenhamn K

Telefon (+45) 3396 0400

Fax (+45) 3311 1870

Nordiska rådet

Store Strandstræde 18

1255 Köpenhamn K

Telefon (+45) 3396 0200

Fax (+45) 3396 0202

www.norden.org

Det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten. Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt de självstyrande områdena Färöarna, Grönland och Åland.

Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och är en viktig partner i europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa.

Det nordiska samarbetet vill styrka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld. Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Sektorprogram
Utbildnings- och forskningssamarbete

Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2008

Förord

Sverige kommer som ordförande i Nordiska ministerrådet under 2008 att kraftsamla kring gemensamma nordiska utmaningar och områden där de nordiska länderna särskilt vinner på samverkan. Övergripande tema för det svenska ordförandeskapet är Kraftsamling och bygger på de fyra nyckelorden Konkurrenskraft, Klimat, Kreativitet och Koordinering.

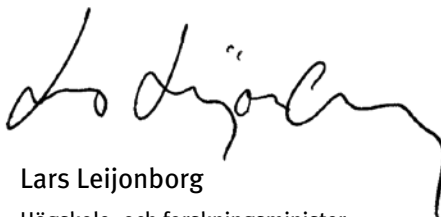
På utbildnings- och forskningsområdet kommer Sverige att driva det nordiska samarbetet för att främja hög utbildnings- och forskningskvalitet. Vidare är mobilitets- och nätverksutbyten en central del av det nordiska samarbetet där exempelvis en ny generations NordPlus-program träder i kraft 2008.

Sektorsprogrammet bygger på Sveriges ordförandeskapsprogram och Ministerrådets för utbildning och forskning strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008–2010. De områden som Sverige särskilt kommer att belysa och ta initiativ inom under ordförandeskapet är på forsknings- och utbildningsområdet:

- främjande av toppforskning,
- jämställdhet i utbildningen och
- yrkesutbildning

Jan Björklund
Utbildningsminister

Lars Leijonborg
Högskole- och forskningsminister

Konkurrenskraft

Stärka Nordens konkurrenskraft i en globaliserad värld

Många av de utmaningar som globaliseringen skapar kan inte lösas av ett enskilt land. Det krävs att länder eller regioner samarbetar och samordnar sina styrkor. Med gemensam grund av bland annat kunskap, kompetens och kreativitet har Norden en möjlighet att vara föregångare och skapa lösningar för de utmaningar globaliseringen innebär.

Vid ett möte i juni 2007 enades de nordiska statsministrarna om riktlinjer för ett fördjupat nordiskt samarbete om globaliseringsfrågor. Mötet kan ses som startskott för ett förnyat nordiskt samarbete som Sverige kommer att arbeta vidare med och ta konkreta initiativ inom. För utbildnings- och forskningsområdet handlar det om att stödja samarbeten som leder till högre kvalitet.

Globaliseringsforum

En bred samhällsdiskussion är avgörande för att finna svar på globaliserings utmaningar. För att uppnå en god förankring av globaliseringsarbetet kommer ett nordiskt globaliseringsforum att arrangeras den 8 april 2008. Representanter från bland annat näringsliv, forskning, politik och organisationer bjuds in. Uppföljningen av detta möte blir vid statsministrarnas sommarmöte 2008.

Satsning på nordisk toppforskning

De nordiska utbildnings- och forskningsministrarna har statsministrarnas uppdrag att utarbeta förslag om främjande av nordisk toppforskning. Sverige kommer som ordförandeland att arbeta för att detta uppdrag förs framåt.

Sverige vill som ett led i statsministrarnas uppdrag främja den nordiska forskningsinfrastrukturen. En ordförandekonferens på temat kommer att arrangeras i samarbete med NordForsk och det svenska Vetenskapsrådet.

Sverige vill utveckla samspelet mellan det nordiska forsknings- och innovationsrummet (NORIA) och det europeiska forskningsområdet (ERA). Frågan är under utredning och förväntas presenteras i september 2008. Sverige har för avsikt att sammanföra ÅK-U och ÅK-N för att gemensamt påbörja behandlingen av rapportens innehåll.

God utbildning för alla

Det är en grundläggande prioritering att alla i Norden ska få en god utbildning, vilket också är en förutsättning för en framgångsrik vidareutbildning. Den demografiska utvecklingen gör det nödvändigt att utveckla formerna för det livslånga lärandet. Goda möjligheter till livslångt lärande möjliggör också för våra samhällen att vara mer flexibla och för människor att behålla och förstärka sin position på arbetsmarknaden. En viktig del i det nordiska samarbetet är att länderna och de självständiga områdena kontinuerligt utbyter erfarenheter.

Kön och skolframgång utifrån perspektivet livslångt lärande

Jämställdhet är en prioriterad fråga i de nordiska länderna. När det gäller skolresultat och utbildningsframgång är det kännetecknande att pojkarna underpresterar och att könsskillnaderna synes ha ökat långsiktigt. Detta gäller i så gott som hela OECD-området men det är tydligast i de nordiska länderna. Det är svårt att visa exakt vad detta beror på men studier har bland annat visat att flickor och pojkar behandlas olika genom hela utbildningssystemet. Traditionella könsmonster fortlever också: det synes mer accepterat för en flicka att anstränga sig i skolan än för en pojke. Sverige avser att anordna ett nordiskt seminarium om kön och utbildningsframgång utifrån perspektivet livslångt lärande.

Yrkesutbildning

Yrkesutbildning av hög kvalitet skapar förutsättningar för att tillförsäkra en god genomströmning inom utbildningssystemet och för att förenkla övergången från skola till arbetsliv. Kvalitetsfrågor inom yrkesutbildningen och främjande av rörligheten för yrkesutbildade genom samarbete kring ömsesidiga erkännanden av kvalifikationer och utbildningar är områden som kommer att uppmärksammas under ordförandeskapet.

Utbildningens samverkan med arbetslivet är av stor vikt för att skapa attraktiva utbildningar vilka motsvarar arbetsmarknadens behov. En nordisk studie om gymnasial yrkesutbildning och ungas etable-

ring på arbetsmarknaden kommer att genomföras och presenteras vid en konferens hösten 2008.

Ökad genomströmning i ungdomsutbildningen

För att Norden ska kunna säkra tillgången på väl utbildad arbetskraft och ge goda förutsättningar för social sammanhållning och främja integration är det av stor vikt att resultaten förbättras för elever med de sämsta förutsättningarna och de största svårigheterna, så att genomströmningen i ungdomsutbildningen kan öka. Sverige avser att initiera en kartläggning av åtgärder som vidtagits i de nordiska länderna för att öka genomströmningen i ungdomsutbildningen.

Förskolan

Förskolan har en stor potential att stimulera barns naturliga lust att lära. Den pedagogiska verksamheten i förskolan är betydelsefull för att lägga en god grund för att fler barn lyckas i skolan. Sverige avser att anordna ett seminarium om förskolefrågor med fokus på förskolans pedagogiska uppdrag.

Vuxenutbildning

De nordiska länderna satsar alla stora resurser på vuxenutbildning med målet att ha en välutbildad arbetskraft. Den vuxna befolkningens läs- och skrivkunskaper är ett område som ytterligare behöver belysas. Gruppen med läs- och skrivsvårigheter är svår att nå och effekter av olika insatser riktade till denna grupp har inte studerats tidigare. En nordisk studie om vuxnas läs- och skrivkunskaper kommer att genomföras och presenteras vid ett seminarium hösten 2008.

Norden ska vara en attraktiv studiedestination

För att kunna hävda sig i den internationella konkurrensen är tillgång till välutbildad och kompetent personal avgörande. Det finns idag ett bra samarbete mellan nordiska lärosäten och det gäller att tillvarata och stärka detta genom olika samarbetsformer. En bra koppling mellan utbildning och arbetsliv är också en hörnpelare för att trygga en fortsatt positiv samhällsutveckling.

Nordiska master-program

För att göra det nordiska högre utbildningsinstitutionerna mer konkurrenskraftiga startar ett nordiskt master-program under 2008. Pilotprojektet syftar till att skapa gemensamma nordiska master-program med hög akademisk kvalitet och attraktionskraft. Sverige

kommer att följa utvecklingen av pilotprojektet som ett led i att förstärka nätverksarbetet mellan universitet och högskolor i Norden.

Lärarytildning

Under 2008 kommer en studie om lärarytildningen att presenteras. Studien syftar till att ge ett uttömmande och väldokumenterat underlag för konkreta jämförelser och till att tjäna som plattform för erfarenhetsutbyten och inspiration länderna emellan. Studien förväntas också bidra till ett ökat kunnande om de nordiska ländernas lärarytildningar. Sverige avser att behandla studien under ett kontaktmöte där konkreta förslag till framtida initiativ diskuteras.

IT-frågor

Ministerrådet för utbildning och forskning är koordinerande ministerråd för IT-politik. Under 2007 tillsattes ett expertråd för att stärka policyutvecklingen inom detta område. Expertrådet lämnar under våren 2008 en rapport med förslag till fortsatt samarbete, vilken Sverige kommer att följa upp.

Kreativitet

Kreativa lösningar och utbyten

Kreativitet är kännetecknande för flera av det nordiska samarbetets kärnområden; kultur, utbildning, forskning och innovation samt barn- och ungdomsfrågor.

Entreprenörskap i skolan

Satsningar på entreprenörskap är viktigt för att stimulera unga människor att utveckla sin kreativitet, sin förmåga att ta initiativ och förmåga att se möjligheter och ta ansvar för att själva eller tillsammans med andra driva och utveckla sina idéer. Eleverna måste ges inblick i företagandets villkor för att fler unga ska stimuleras att starta företag. Att skapa ett intresse för entreprenörskap hos skolelever och bygga upp en kunskap om dessa frågor hos fler unga – av bägge könen – är ett sätt att uppnå detta. Nordiskt erfarenhetsutbyte om entreprenörskap i skolutbildningen och eventuella möjligheter till samarbete kommer att belysas under det svenska ordförandeskapet.

Kultur i skolan

Barn och ungas rätt att vara fullt delaktiga i kulturlivet och att själva få skapa är en av prioriteringarna i den nordiska strategin för barn och unga. Många skolor i Norden arbetar med att göra skapande arbete till en integrerad del i lärandet och det finns ett stort intresse för dessa frågor. Genom att belysa nordiska samverkanssatsningar mellan skolan och kulturlivet där kunskapsmål och kulturpolitiska mål sammanfaller och främjas, kan viktig kunskap om framkomliga vägar för samarbete utvecklas. Statens Kulturråd i samverkan med Kulturdepartementet avser därför att anordna en konferens om barns skapande och kultur i skolan.

NordPlus-programmet

Utbyten bidrar till att öka kunskapen om och stärka sammanhållningen mellan Nordens länder, självstyrande områden och länder i närområdet. År 2008 är det första året för nya NordPlus-programmet som öppnas för deltagande från Estland, Lettland och Litauen på samma villkor som de nordiska länderna. Sverige kommer att noga följa utvecklingen och sprida och använda resultaten från NordPlus-programmet på ett effektivt sätt. Detta kommer att lyftas fram i samband med programmets 20-årsjubileum.

Språkgemenskap

Att Norden präglas av både en språklig mångfald och en språklig gemenskap är en stor tillgång och i ett internationellt perspektiv ovanligt. Det nordiska samarbetet bidrar till att främja språkgemenskapen genom olika program och satsningar. Grunden för en samlad, långsiktig och effektiv språkpolitisk insats är den språkdeklaration som de nordiska utbildningsministrarna antog 2006. Under 2008 inriktas språkarbetet på att förankra och följa upp språkdeklarationen. Även andra åtgärder vidtas inom språkområdet, bland annat lansering av det nya stöd- och mobilitetsprogrammet NordPlus språk och kultur 2008–2011.

Koordinering

Norden i ett internationellt perspektiv

Att se det nordiska samarbetets roll och möjligheter i ett bredare europeiskt perspektiv är en nödvändighet och en självklarhet. Nordiska ministerrådet har ett nära samarbete med länder och regionala organisationer i dess närområden. Under 2008 kommer nya riktlinjer att beslutas för Nordiska ministerrådets samarbete med nordvästra Ryssland och de baltiska länderna. Ett nytt samarbetsprogram för insatserna i Arktis 2009–2012 ska också antas.

För utbildnings- och forskningsområdet kommer, med utgångspunkt i de erfarenheter som hämtats från NordPlus Nabo och NordForsks Rysslandsaktiviteter, samt i dialog med ryska myndigheter, samarbete om gemensamma prioriterade aktiviteter att etableras.

Från och med den 1 januari 2008 blir Estland, Lettland och Litauen delaktiga i NordPlus-programmen på samma villkor som övriga länder och självstyrande områden. I samband med programkommittémötena för NordPlus möjliggörs således nya vägar för att kontinuerligt utbyta erfarenheter och goda exempel på utbildningsområdet. Sverige kommer även att följa upp det nordisk-baltiska utbildnings- och forskningsministermöte som hölls i oktober 2007. Vid mötet beslutade ministrarna att fortsätta utveckla utbildnings- och forskningssamarbetet mellan Norden och de baltiska länderna.

Arbetet inom Nordiska ministerrådet

I samband med initiativ och utveckling av forsknings- och utbildningsområdet ställs även nya krav på sekretariatet och rådgivningsgrupperna. Sverige vill under sitt ordförandeskap diskutera rådgivningsgruppernas roll och hur gruppernas och ämbetsmannakommitténs arbete kan effektiviseras och utvecklas.

Kalender för ordförandeskapet 2008

Möte	Datum	Plats
ÄK-U 1/08	Tors 14 februari	Köpenhamn
MR-U 1/08		
Fokus på forskning	Ons 29 april	Sverige
ÄK-U 2/08	Tis 20 maj	Köpenhamn
ÄK-U 3 /08	Ons 25 juni	Köpenhamn
ÄK-U 4/08	Tors 11 september	Stockholm
MR-U 2/08		
Fokus på utbildning	Tis 28 oktober	Helsingfors
ÄK-U 5/08	Ons 3 december	Köpenhamn

norden

Nordiska ministerrådet

Store Strandstræde 18
DK-1255 Köpenhamn K
www.norden.org

Det nordiska samarbetet omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt de självstyrande områdena Färöarna, Grönland och Åland. Ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet roterar kalenderårsvist mellan de fem nordiska länderna.

I ordförandeprogrammet för 2008 presenteras de punkter som Sverige vill prioritera i det nordiska samarbetet på regeringsnivå under sitt ordförandeskap.

REGERINGSKANSLIET

Utbildningsdepartementet

Ytterligare information om Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet fås på www.Norden2008.se från och med 1 januari 2008.

Kontaktuppgifter för ordförandeskapet

Utbildningsdepartementet
Internationella sekretariatet
Magnus Jonsson
SE-103 33 Stockholm
Sverige
Telefon (växel):
+46 8 405 10 00